

Universitätsbibliothek Paderborn

**Preceptorium diuine legis venerabilis fratris Joha[n]nis
Nider de ordine predicatorum**

Nider, Johannes

Nurnberge, 28.VII. 1496

Secundu[m] de causis homicidij s[...]c[...]s ira [e]t inuidia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31252

Preceptum V

Capitulum vi.

Anunc de causis homicidij videlicet. **D**um est, que sunt ira et iuvidia propter christus notat. **M**arth. v. dices. Audistis quia dicens est antiquis. Non occides. qui autem occiderit reus erit iudicio. Ego autem dico vobis. Qui trascit fratri suo reus erit iudicio. Ecce prohibito iste. Et statim raterorem iuvidie prohibens subiungit. Si ergo offers munus tuum ad altare. et ibi recordatus fueris, quod frater tuus habet aliquid aduersum te. relinque ibi manus tuum ante altare. et vade prius recollectari fratri tuo. et tunc venies offeres munus tuum. **D**e ira igitur. Primo vindicatur quod malum victimum sit. Secundo quoniam victimum sit et quoniam non. Tertio de remediosis contra iram. **E**tum ad primum notandum quod fratio est magnum victimum quod capitale. Ex quod secundum Greg. li. xxxi. moral. sex nascuntur filii videlicet. Indignatio. tumor. clamor. prentio. blasphemia. et rixa. quod postea declarabuntur. **D**um de ira multum offendit. Primo quod talia peccata hospitium dei turbant. Eph. iiiij. Nolite contristari spiritum dei sanctum. Greg. **D**um ira antinomia pulsans spissancio habitationem suam turbar. immo quandoque patrem et filium et spissancium de habitatione cordis ejicit et diabolum introducit. Quia sicut secundum psalmum. in pace factus est locus eius scilicet dei. ita in ira locus diaboli. Secundo quia imagine dei in templo cordis dissipat. **D**um Job. v. Virum stultum infuscit iracundia. Sup quo Greg. Manu suetudo in nobis imagine dei seruat qui semper tranquillus est. sed ira dissipat que multis virtutibus privat. Tertio quod templum dei incendit. **D**um psalmus. Incendit ignis sanctuarium tuum in terra. Et. l. Cor. iij. Descendit quod templum dei est sis. et spissancius habitat in vobis. Si quis autem templum dei violauerit. dissipet illud. **D**eus. Secundo malum ire ostendit.

Cap. II

quia homini valde nocet. In anima corpore et rebus. In anima quidem propter vicia practica. Animam enim quod ad imaginem dei est formata multis malis assimilat. Primo quia iratus est velut lignea habens dominum cui quodcumque accedit quod vespere diues est. et mane nihil habet. quia ignis torum vastavit. Sic etiam facit ira domui cordis. Quo contra ait apostolus Eph. iiiij. Sol non occidat super ira cunctam vestram. Secundo assimilatur demoniaco. de quo dicitur Mar. ix. Magister artuli filii mei ad te habebet spiritum mutum. qui ubique apprehenderit eum illudit eum. et spumat et stridet dentibus. Tertio assimilatur olle nimis habenti de igne. quod ebulliendo emittit quod in ea erat optimum. et postea crepat. **D**um Proverb. xv. **D**icitur saturo ebullire stulticiam. Quarto rhamino assimilatur. qui ignis ex se producit. secundum Josephum ex ipso venti et se et alia destruit. Qui vero bestias et apes. cani rabido. et similes ira. Idecirco etiam assimilatur serpentibus ignitis qui interfecerunt filios Israel in deserto. Numeri. xxij. Nocet etiam corpori multipliciter. Primo amarum reddit hominem. quod ira secundum Damnum est evaporatione fellis. Et secundum Augustini. in epula ad Hebreos. Ira crescente auger fel in corpe. Secundo tristiciam ingenerit. Animus gaudes erat floida factus spissus tristis exiccat ossa. Proverb. xvij. Tertio membris valitudinem et sanitatem adimit. quod totum corpus propter sanguinis ebullitionem et spirituum turbationem alterat secundum medicos. Quarto vita citius privata. **D**onde secundum phibonem. Animam sua iracunda breviores habent periodos. ceteris partibus. Quinto demoni interdum corporum potum propter iram possidendum tradit. ut accidit interdum blasphematis bus in ira. Nocet etiam rebus. quod iratus familia triste fuit. amici tales fugient. et prudenter horret. ex quod paucis ipsalis

Distratis peccat. Tertio malū ire os-
dit. qz diabolo multū placet. Primo
qz valde potes effici ad delitacēdum
bona virtutū mediāte ira. Sicut etiaz
homo mediāte igne qui ē maxie acti-
us multa mala facit. De qz igne pōt
intelligi illū Jobelis.). Ad te dñe cla-
mabo. qz ignis comedit speciosa de-
serti. z flāma succēdit omnia ligna re-
gionis. Scđo placer diabolo. qz rōnis
cectatē inducit ira. ad quaz sequuntur
multa mala. Vn sic Prover. xiiij. v.
Regi scz celesti accepit ē minister i-
telligens. Sic regi infernali cec. Nā
tratus se impatentē facit filios vxorē
familia z extraneos. z illicita oia sibi
licita putat ira?. qz ois ira appetitivū
dicta sub rōne apparēta iusti. Ideo
Prover. xvij. Expedit magisvisse oc-
currere raptis fetibus qz fatuo pfidēl
sibi i stulticia sua. Tertio diabolo pla-
cet. qz bona multa sibi pcurat p iram
Nō em vnū hoiez p ira lucrat. z inter-
dum genealogiaz totā vel patrīa p ri-
xas. Vn Prover. xv. Vir frācūdus
rixas puocat. qz aut patiēt ē mitigat
fuscatas. Exēplū de cane frācūdo. q
oēs allos puocat. **N**atum ad scđm
qz ira sit peccatum natura. vel meritū.
Sciendū qz fm Cho. s. iiij. q. lvj. Et. iiij.
.ii. q. clvij. Et p̄bm. ii. rheroricowm.
Ira septē gradus pōt hē. Primus ē
Imaginatio vera v̄l falsa de lesionē v̄l
parui pēsione facta tibi in persona tua.
rebus amicis z hmōi. Et sibi est funda-
mentū omnis ire. Quia quelbet ira
a tali incipit imaginatiōe qz sepe falso
innitit. Interdū etiā vero. Ex quo p̄t
qz ver⁹ humilis qui oia sibi illata pu-
tat iusta cē z dei misericordis salutare
flagellū. difficult trascit. qz tribulatio-
nes non recipit vt lesionēs s̄ sicut dei
patris medicinales incisiōes. Scđo
gradus ē. post qz iudicauit se lesiō
vel vilipenduz ab alto. cū naturale sit

noctumenta repellere. surgit qđam ve-
hemens z impetuosoſus animi motus
qui est appetitio vindictae vel motus
inclinas fortiter ad vindictae irrogatio-
nē z hic appetit⁹ vindictae potētie tra-
scibilis ē ira. p̄t est passio. Vn sup il-
lo Maib. v. Omnis qz trascit fratelli suo
dicit glo. Ira ē behemēs mot⁹ animi
ad nocendū. Hec ira si ē taz subita in
in aliquo vt p̄ueniat oēm deliberatio
nē rōnis. z oēm motū voluntatis. dicit
primus motus. Et quia non est in po-
testate n̄a. sicut nec ceteri p̄mi mot⁹.
Idcirco nō est p̄ctū. z pena potest esse
peccati. Hec enī ira nō est peccatum
qz dñi nō depēdet a voluntate positivē
scz eam volendo. aut privative ei non
resistendo cum possit. Vn dñug. sup
illo p̄. Trascimini et nolite peccare.
Si surgit motus ire qui ppter penaz
peccati non est in potestate nostra. fal-
tem moneat conscientia vt ei nō cōsen-
tias. vt mente que regulata est fm
deuz seruiam⁹ legi dei si a dhuc carne
seruimus legi p̄cti. Ad illum autē
motū qui est appetit⁹ vindictae vel re-
pulsionis nocēmēti. id est. ire. sequi-
tur naturaliter tria. Primo evaporatio
sellis. Vn dñug. In ep̄la ad Hebridū
Affiduitate trascēdi fel crescere etiaz
medici affirmant. Cremēto aut sellis
rursus z facile ac prope nullis causis
existētibus trascimur. ita qz suo motu
animus fecit in corpe ad eum rursus
cōmōdū valebit. Secūdo sequit
ascēlio z accēlio sanguinis circa co.
z cordis dilatatio. Onde materialiter
dīristoteles diffinit iram dicens. Ira
est accēsio sanguinis circa co. totū
etiā corpus consequēter calescit. Ter-
tio sequit turbatio z inordinatio sp̄ri
tuū z humorū. Que tria complectēs
Dam. sic dīc. Ira ē fertuor ei⁹ qz circa
corē sanguinis ex vaporatione sellis
v̄l p turbationē fiens. Hic em ad mo-

Preceptum V

rum localez nālter seqntur in corpore
spio calor. sic ad appetitū vindicte v̄l
repulstone no cumenti naturaliter se
Fquant in corpe p̄fata tria. **T**ertius
gradus ē cū rō possit p̄cē talē deo-
ordinatiōz volūtas poss̄ moderari vel
extinguere. et neutrū sit. Et negl̄genter
ambo se hñt. et tamē possent vigilāta
sua talia reprimere et tunc sit ira p̄cm
Penitale qdē qn̄ ira p̄uenit rōnem. sic
p̄mittit. et ultra nō pgredit notabiliter
Digilli em̄ aio hō interiora tanq̄ oīm
bonom̄ et maloꝝ p̄ncipalissima ass̄
due custodire deberet. ne hostis q̄cun
q̄ p̄te ledeleret. Et q̄r hoc pauci faciunt.
Sed circa veras virtutes pauci possidēt.
licet multi de exterioribꝫ magnazim
faciant. **H**ab. i. **T**imoth. iii. **C**orporalis
exercitatio ad modicū v̄llis ē. pietas
aut ad oīa. **Q**uart gradus ē. q̄r rō p̄-
cipit irā appetitū vindicte. Et tñ deli-
berationē rōnis ira p̄uenit. et tunc vo-
lūtas pōt in irā p̄sentire saltē surrep-
tie. potissine irā volendo v̄l in ea cōpla-
cēdo. aut p̄uatine ei nō resistēdo. Et eā
in aio continuat vel in malescere sinit.
et sic ē veniale. Et malus q̄z i tertio gra-
du. saltē qn̄ ira adhuc recēs est q̄ deli-
beratōe rōnis moderari nō potuit qdē
dic̄t p̄pter eos q̄ statim iratiōbis ma-
ledicis sen maledicis v̄l gladio proxi-
mos ledēt q̄ non accusantur. vt supra
de blasphemia patuit precepto. iij. ca.
G. iii. **D**. **Q**uitus gradus duo seqn-
tes sunt quos xps prohibuit Matib.
.v. dices. **D**is q̄ irascit fratri suo rens
erit iudicio. **Q**ui aut̄ dixerit fratri suo
Racha. rens erit p̄filo. **Q**ui aut̄ dire-
rit fatue. rens erit gehēne ignis. **D**is
dicit **T**ho. ii. q̄. vbi p̄us. **D**is **M**at.
.v. tñ ponit tres gradus ire non spēs
qui grad accipit fīm p̄cessum hu-
mani act̄. in quo p̄mo aliqd in corde
cōcīps. et q̄num ad hoc dicit. **Q**ui ira
sitt fratri suo. **S**ecō aut̄ cū per aliqua

Lapi.

II

signa exterosa manifestat exteriō etis
anteq̄ prumpat in effectū. et q̄tuꝝ ad
hoc dicit. **Q**ui dicit fratri suo Racha
qdē ē intersectio frascētis. **T**erti⁹ gradus
est qn̄ p̄cm interius conceptū ad esse
etū p̄ducit. **E**st aut̄ effectus ire no-
cumentū alterius sub ratione vindicte.
Nostruꝝ aut̄ nōcumentoz est qdē sit
solo verbo. **E**t iōlētum ad hoc dicit.
Qui dicit fratri suo fatue. **V**nde fīm
dīgl. In p̄mo gradu est vnum sc̄z ira-
tm̄. In sc̄do duo sc̄z iravox. In tertio
vero tria. sc̄z iravox. et invoce rituꝝ
rationis expressio. **E**t sic p̄z q̄ secun-
dū addit sup̄ primū. et tertiu sup̄ virū-
q̄. **P**ñ si primū est p̄cm morale i ca-
sa in quo domin⁹ loq̄tur sicut dictum
est. multomagis alia. **I**deo singulis
eoꝝ ponit̄ correspōdetia aliq̄ perti-
nentia ad condemnationē. **E**t i p̄mo
ponit iudiciū qdē minus est. **Q**uia ut
Ang. dicit. In iudicio adhuc dat lo-
cus defensionis. In sc̄do vero ponit̄
cōsiliū in quo iudicēs inter se cōserūt
quo supplicio dānari debeat v̄l opor-
teat. In tertio ponit gebennaz ignis
que ē certa damnatio. **E**t h̄z aliquibus
mirūvideat q̄ allq̄s pro minimo no-
cumento quod sit solo verbo sit re⁹ ge-
hēne ignis. **C**hryso. tamē ostēdit hoc
non mirū eē. cum quādoꝝ paruaver-
ba plura homicida pepererint. et ciuit-
ates et regna cuerterint. **N**ec tamen
partum estimes fratrem stultū vel fa-
mūvocare. auferēs ei p̄udētiā et in-
telligētiā quo hoīes ab irrationalibꝫ
distat. **E**xempla vide **V**incē. i spe. histō.
Prio quomō **N**arses Rome patrici-
us cū italiā totā ab hostibꝫ liberass̄.
et impator **I**nstantius cū romanis in-
gratus seruū **N**arselis i patriciū cre-
asset. vxor **I**nstantiā **N**arsete cōstanti
nopolim exhortāt sic derisorie deman-
dauit. In cōstantinopolim remea. et cū
puellis tria in gynēcco sc̄iaꝝ lñaruz
13

pensa diuise. Ad q̄bā Mārses r̄dīt.
Talē se telā ordinū. quā dū viueret
nō deponeret. **M**ārē fecit. Mārē longo
bardo de pānonia vocavit. q̄ totam
Italiā in breni obtinuerūt. excepta ro-
ma et rauenna. **S**ic cū spado impato-
ris Eracij rogas. id est. dona vel ele-
mosynas militib⁹ distribueret sarace-
ni singatori militates idē peteret. spa-
do eis dixit. **D**ix sufficit impator da-
re rogas militib⁹ suis q̄ntomagis ca-
nibus istis. q̄ exacerbatō cōuocatis a-
lijs sarracenis in breni romaz grausib⁹

Malis vexauerūt. **C**ū aut̄ ira fm̄ p̄-
dictos tres ḡduisit morale vel quan-
do veniale p̄ctm̄. **N**ō p̄mo fm̄ Tho-
vbi p̄us. q̄ ira sit q̄ntupl̄ p̄ctm̄. **E**um
enī ira sit appetit⁹ vindicta. **V**indicta
sit iniusta q̄drupl̄. **P**ro q̄i q̄s ex ira
panit vel vult illū punire q̄ nō mernit.
Sc̄do q̄i malorē penaz illi infert. aut
infere appetit q̄ ille demeruit. **T**er-
tio si tantā quantā demeruit h̄ nō fm̄
ordies iusticie vt q̄rvult punire aliquē
q̄ seipm̄ cui⁹ suglor̄ nō ē. aut fm̄ p̄ter-
missionē alteri⁹ ad debitū ordinē iusti-
cie req̄tū. **Q**uarto si iusta penaz et fm̄
ordinē iusticie infert. nō tñ bona in i-
tōe. aut nō p̄p̄ bonū et debilitū finē. **D**z
enī intētio puniētis eē bonū ipsi⁹ pu-
niti. aut conservatio iusticie cōts. aut
dei honor. itayt peccātis corrigat se vel
alij q̄ eius exēpli⁹ dei honor fiat. **D**si
sp̄ peccat q̄ ex odio vel rancore in ma-
lum alteri⁹ vindicta apperit. aut vt pu-
niens dicat strēnuus aut bon⁹ iustici-
aritus. aut p̄p̄ lucrū aut p̄p̄ sacrarū iu-
dicta. aut p̄p̄ alii malū finē. **Q**uinto
ira sit p̄ctm̄ p̄p̄ modū indebitū. id ē.
nō bñ modificatū. etiā si p̄fata canēa-
tur saltē quedā. vt pote si q̄s nimis ar-
dēter irascit interi⁹. vel si nimis exte-
rius manifestat signa ire. **I**ra igit fm̄
Tho. q̄i fm̄ q̄ntor modos p̄mos vel
aliquo eorū hō infert aut vpl̄t infere

talē vindictoz alteri⁹. est de suo genere
p̄ctm̄ mortale q̄ p̄trariā iusticer chs
ritati. **P**ōt tñ cōtingere q̄ talis illa
tio iniuste vindicte. et etiā volitio infe-
rēdit etiā ira ad hoc inclinās eē solū
p̄ctm̄ veniale. vt cū q̄s appetit se vindic-
care in aliq̄ modico. qđ q̄s nibil ē re-
p̄ntandū. ita q̄ illud ita modicū sit q̄
si acut̄ inferret. nō eē mortale. vt si q̄s
parum trahat alienū pueruz p̄ crines
vel aliqđ habitusmodi faciat. vel etiam
manervensiale p̄ctm̄ p̄pter imperfectiō
actus. vt cpm̄ motus ire subito oritur
in animo et p̄uenit iudiciū rōnis. vt in
anteceditis declaratū ē. **N**isi aut̄ q̄s q̄n-
to modo irascit appetēs vindictā. vt si
quis nimis ardēter irascit interi⁹ vel
nimis exteri⁹ manifestat signa ire. sic
ira fz se nō hz ex suo genere rōnē p̄cti
mortalis. pōt tñ p̄tingere q̄ sit pecca-
tū mortale. puta si exvehemētia ire a-
llq̄s excidat a dilectione dei et p̄ximi. **H**
abnalter Tho. Dicit qđā alius doctor
Gi p̄sidere inordinatio ire ex p̄te mo-
di irascēdi. puta q̄uis ista vindicta in-
ster debite apperatur. quādo tñ mul-
tum inordinatus est motus ire. et ni-
mis vehemētis interius et exterius. tūc
credo si procedat ex habitu viciose sc̄z
ex superbia vel inuidia. v̄l ira etiam in
habitata voluntate vbi habitus est et
principia. ex q̄bus talis motus proce-
dit sunt mortalia. Credo etiam q̄ illa
inordinatio ire sit p̄ctm̄ mortale. **K**a-
tio est. quis refert in cundem finē viciis
vñ pcedit. v̄l si nō pcedat ex habitu vi-
cioso. h̄ ex h̄ grave sc̄dali p̄ctak. pu-
ta q̄ ille p̄tra quē irascit mō iordiato.
v̄l alij audiētes v̄l v̄dētes ad p̄ctā mor-
talia impellunt. p̄ b̄ q̄ mot⁹ hmōt ire
tāinordinat⁹ est. q̄ aljs ad dicta p̄ctā nō
moueret. p̄ctm̄ mortale credo i dicto
mō cōmitti. Si tamē talis motus in-
ordinatus non procederet ex habitu
viciose nec grave scandalum genera-

Preceptum V

Cap. III

re: s: ex nali cōplexione frascētis pō
nemiret q: forte multū esset choleric: et
debilis, vñ infirm: et alias nimis cho
lera infectus posset esse p̄ctim ventale.
nisi tūc debilitas vel motus colere in
ordinata accēsionē ire causans ex cul
pa mortali pueniret, puta ex nimia
ebrietate vel gula, vñ aliq: hmoi, vñ ihe
mot: inordinat: ire intatū frascētē in
flāmaret q: a charitate dei vel p̄ximis
caderet.

Capitulum. iii.

Adūbatur hic p̄mo. quō tra sit
capitale viciuz. **H**u. **T**ho. ii. ii.
vbi p̄us. Ira dī viciū capitale.
eo q: multa vicia ex ea oriant. **T**uz ex
parte obiecti. qd̄ multū hz de rōne ap
petitus. inq̄tuz sc̄yndicta appetit s̄b
rōne iusti et honesti. qd̄ sua dignitate
allicit. **O**biectū em̄ seu cā p̄ma offis
ire in nob ē appetit: vindicte sub appa
rēta. vel existēta. vt si aliqs nob inru
lit iniustaz aliqud iniuriā. vel paupēdit
nos p̄p̄ q: merito sit vindicta sibi illi
gēda. **T**um etiā q: ira ex suo impetu
mentē hz p̄cipitare ad inordinata q̄s
agēda. **I**o glo. sup illo **P**rouer. xxix.
Nir iracudus puocat ricas. Janua
inq̄tū p̄ oīm ē tracundia. q: clausa.
virtutib: intrinsec: dabit qes. q: apta
ad oē facit: armab: anim: . **I**ra em̄
dī janua vicioꝝ. p̄ accidēs qd̄ remo
uedo videlz phibēs. i. impediēdo in
dicium rōnis q: qd̄ hō trahit a malis.
Precre aut: et q: se ē cā alioꝝ specia
lium vitorū q: dicunt filie ei: . **E**t fīm
Greg. xxxi. moral. sunt sex. uno i cor
de tria i ore. evnū in facto. **P**ria filia ē
indignatio. q: hō illū p̄tra quē frascē
reputat indignū vt sibi qd̄ tale fecerit
qd̄ videſt esse qdā vīlipēſto. simo qdām
cōtempius p̄ximis. **S**c̄da ē tumor mē
tis. vt cū frascēs replet anīmū suū di
uersis cogitationib: amaris. qb: apō
se aliqs cogitat diuersas vīas se vīndi

cādi. et hz multisplex p̄positū alteri no
cedi. Et hmoi sunt magna p̄ctā. q: nō
soli in actu exteriori p̄ctū est. s: ma
gis in voluntate etiā si nō implex ad ex
tra q: opus. **T**ertia ē clamor. q: est inor
dinata et cōfusa locutio q: aliquis q: ad
modū loquēdi exteriō demonstrat irā
suā. **Q**uarta est blasphemia cuiꝝ sunt
tres spēs. vt dictū fuit in scđo fcepto.
Quinta est p̄umelia. cum quis ex ira
prumpit i vība opprobriosa et iniurio
sa. q: sunt 3 p̄ximū. Et hz fit frequenter
ex ira. q: cū ira sit appetit: vindicte. et
nulla vindicta sit irato ita p̄mpia sic
cōumelia. tō in eā statim prūpt. **E**t
em̄ cōumelia p̄ile. cū qs manifeste
et cōtra honore alterius dicit sibi dese
ritū suū soli aut corā alijs. **E**t est ma
ior cōumelia cū quis corā multis de
cit alciū defecrū suū. eo q: p̄ hoc ma
gis dānficat in honore aut reverētia
sibi ab alijs impēdēda. **P**otest tamē
etiā dici cōumelia. cum sibi soli di
cit inq̄tuz sc̄z ille qui loquis cōtrā au
diens reverētiam agit quē videſt vi
lipēdere et hoc q: manifeste verba cō
tra eum p̄fert. **E**t sumunt quandoq:
pro codē. cōvītū. cōumelia. et impro
perium. **E**xemplū. cum qs dicit. **T**u
es filius meretricis. fur. miser. vel filie
vel cum aliquis alteri impropereat q:
in paupertate eius sibi plura dederit
fin illud **Ecc**. xx. **E**xiqua dabit. et ml̄
ta improperebit. **D**obi fīm **T**ho. ii.
.ii. q. lxxii. **N**otandū. q: quādo inten
tio. p̄ferētes contra aliquē cōvītū aut
p̄umelia ad hz fert vt p̄vība q: p̄fert al
teriō honore miniat. tuc ē p̄ctū mor
tale. nō min: q: furū aut rapina. **N**ō
em̄ minus hō amat suū honorē q: re
possessam. **V**nde christus illō voluit
Matt. v. **Q**ui dixerit fratrl suo fa
tue. reus erit gehennē ignis. **S**i quis
vō alti vību letis p̄nitū aut p̄umelle
dixerit. nō aio dehonordi s: ex ani le